

ความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบและ บริหารจัดการทดสอบความชำนาญ ห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบ

สำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ (บร.) กรมวิทยาศาสตร์บริการ ให้บริการรับรอง ความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบและบริหารจัดการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบ จึงใคร่ขอสัมภาษณ์นายเกษม พิฤทธิบุรณะ ผู้อำนวยการสำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ

สารทิพย์ : ขอทราบถึงภารกิจหลักของ บร.

เกษม : สำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีภารกิจหลัก 4 กิจกรรม ได้แก่

1. การรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตาม ISO/IEC 17025
2. การบริหารจัดการทดสอบความชำนาญ
3. การจัดทำทะเบียนและดัชนีความสามารถห้องปฏิบัติการ
4. การส่งเสริมพัฒนาห้องปฏิบัติการ

1. การรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตาม ISO/IEC 17025

หน่วยรับรองระบบงานห้องปฏิบัติการของสำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ ได้มีการลงนามข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement, MRA) กับองค์การภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกว่าด้วยการรับรองห้องปฏิบัติการ (Asia Pacific Laboratory Accreditation Cooperation, APLAC) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2549 และลงนามข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมกับองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการรับรองห้องปฏิบัติการ (International Laboratory Accreditation Cooperation, ILAC) เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2549

หน่วยรับรองฯ ของสำนักฯ ให้บริการการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบทางวิทยาศาสตร์ของประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนตามมาตรฐานสากล (ISO/IEC 17025) ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองฯ จากสำนักฯ จะได้รับผลประโยชน์ที่สำคัญ กล่าวคือผลการทดสอบจะเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาค่าใช้จ่ายและลดปัญหาการตรวจสอบซ้ำจากประเทศคู่ค้า

2. การบริหารจัดการทดสอบความชำนาญ

การประกันคุณภาพของห้องปฏิบัติการโดยการเข้าร่วมกิจกรรมทดสอบความชำนาญของห้องปฏิบัติการเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากที่จะทำให้ห้องปฏิบัติการมีคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถเป็นที่ยอมรับและเป็นไปตามข้อกำหนดสำหรับห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบตาม ISO/IEC 17025 สำนักฯ มีภารกิจในการบริหารจัดการรวมทั้งดำเนินการจัดทำกิจกรรมการทดสอบความชำนาญ แก่ห้องปฏิบัติการตามมาตรฐานสากล (ISO/IEC Guide 43 : Development and operation to laboratory proficiency testing) สาขา เคมี สิ่งแวดล้อม จุลชีววิทยา และสอบเทียบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพห้องปฏิบัติการให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

3. การจัดทำทะเบียนและดัชนีความสามารถห้องปฏิบัติการ

สำนักฯ ได้ดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ การจัดการ และการปฏิบัติงาน โดยมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ภายในประเทศ เป็น Web based application จากฐานข้อมูลห้องปฏิบัติการที่ web site <http://index.dss.go.th> ทำให้ทราบว่าห้องปฏิบัติการทดสอบของประเทศจำนวนหนึ่ง ยังต้องมีการพัฒนาและปรับปรุง กล่าวคือ ห้องปฏิบัติการดังกล่าว ไม่มีการประกันคุณภาพห้องปฏิบัติการ ไม่มีการสอบเทียบเครื่องมืออุปกรณ์ และบุคคลกรยังไม่ได้รับการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับมาตรฐานห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

4. การส่งเสริมพัฒนาห้องปฏิบัติการ

สำนักฯ ดำเนินการส่งเสริม แนะนำให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการของประเทศ มีการจัดอบรม/สัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้อง จัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ การทดสอบความชำนาญ และการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนและดัชนีความสามารถห้องปฏิบัติการ

ฉารทิพย์ : บร.ได้ให้การรับรองห้องปฏิบัติการสาขาใดบ้าง กี่ราย อะไรบ้าง

เกษม : บร.ได้ให้การรับรองห้องปฏิบัติการทดสอบ ดังนี้ :-

- สาขาน้ำตาลและผลิตภัณฑ์น้ำตาล 1 ราย
- สาขาอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง 5 ราย
- สาขาสิ่งแวดลอม 6 ราย
- สาขากระดาษ ผลิตภัณฑ์กระดาษและวัสดุที่เกี่ยวข้อง 2 ราย

ฉารทิพย์ : การทดสอบความชำนาญมีบทบาทกับอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างไรบ้าง

เกษม : การทดสอบความชำนาญมีบทบาทสำคัญกับอุตสาหกรรมต่างๆ เกือบทุกสาขาอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจคุณภาพสินค้า และทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของสินค้า เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเคมี ยกตัวอย่าง เช่น การทดสอบความชำนาญในสาขาสิ่งแวดลอมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับห้องปฏิบัติการที่มีการวิเคราะห์น้ำเสีย โรงงานที่ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม คุณภาพของน้ำหลังการบำบัดต้องมีคุณภาพผ่านเกณฑ์กำหนดก่อนที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมได้ เพื่อเพิ่มคุณภาพของชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์หาปริมาณ COD และโลหะหนัก (ตะกั่ว แคดเมียม) ในน้ำเสียจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ห้องปฏิบัติการทดสอบน้ำเสียจะต้องทดสอบ เพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำดังกล่าว การเข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบความชำนาญจะมีประโยชน์ต่อห้องปฏิบัติการด้านการสร้างความเชื่อมั่นในผลการทดสอบ ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบความชำนาญของห้องปฏิบัติการเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ห้องปฏิบัติการมีการบริหารจัดการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพของการตรวจสอบ ตลอดจนการควบคุมคุณภาพของห้องปฏิบัติการ

ฉารทิพย์ : บร.ได้ทดสอบความชำนาญให้อุตสาหกรรมกี่ราย อะไรบ้าง

เกษม : บร.ได้เริ่มจัดกิจกรรมทดสอบความชำนาญมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 จนถึงปัจจุบัน มีห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 1,530 ราย ซึ่งมาจากอุตสาหกรรมทุกสาขา

ธารทิพย์ : ข้อเสนอแนะในการมาขอรับบริการจาก บร.
เกษม : ห้องปฏิบัติการหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งผู้สนใจทั่วไป สามารถสืบหาข้อมูลและติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่สำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์บริการ หรือที่ web site <http://www.dss.go.th> โทรศัพท์ 0 2201 7027 โทรสาร 0 2201 7201

ธารทิพย์ : ระยะเวลาในการดำเนินการขอการรับรองห้องปฏิบัติการ
เกษม : บร.ดำเนินการให้การรับรองห้องปฏิบัติการโดยใช้ระยะเวลารวม 137 วันทำการ ทั้งนี้ไม่รวมเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องของห้องปฏิบัติการ 90 วัน

ธารทิพย์ : ระยะเวลาในการดำเนินการทดสอบความชำนาญ
เกษม : สำหรับกิจกรรมทดสอบความชำนาญ ห้องปฏิบัติการทดสอบ จะใช้เวลาประมาณ 45 วันทำการ จึงสามารถออกรายงานผลการทดสอบฉบับสมบูรณ์ได้ โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ บร.ได้ส่งตัวอย่างให้ห้องปฏิบัติการ สำหรับกิจกรรมทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการสอบเทียบ ระยะเวลาขึ้นอยู่กับจำนวนห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมกิจการ ถ้าห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมกิจกรรมมีมาก ระยะเวลาอาจถึง 180 วัน

ธารทิพย์ : ปัญหา อุปสรรคของการให้บริการลูกค้า
เกษม : ลูกค้าที่เข้าร่วมกิจกรรมทดสอบความชำนาญบางรายอยู่ในพื้นที่ที่ระบบการขนส่งไม่ทั่วถึง ทำให้ลูกค้าได้รับตัวอย่างที่บร.ส่งให้ช้า ดังนั้นการดำเนินงานของกิจกรรมทดสอบความชำนาญอาจจะล่าช้าไปด้วย

จนถึงวันนี้สำนักฯ ได้ให้การรับรองความสามารถแก่ห้องปฏิบัติการแล้ว 14 ราย จะขอยกตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์บริษัทที่ได้รับมอบหนังสือรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2550 ได้แก่ บริษัทชันแวลเลย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (โรงงานอาหารสัตว์) และบริษัท ปัญจพลเปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด

บริษัทชันแวลเลย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (โรงงานอาหารสัตว์) ดำเนินธุรกิจสัตว์ปีกชำแหละและผลิตภัณฑ์สัตว์ปีกสำเร็จรูปแช่แข็งเพื่อการส่งออกแบบครบวงจร เป็นบริษัทในเครือบริษัท คาร์กิล สหรัฐอเมริกา ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 : 2005 สำหรับอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ในรายการทดสอบความชื้นและเถ้า วันนี้จะขอสัมภาษณ์ คุณสมบุญรัตน์ รักมณูชัย ผู้จัดการทั่วไปโรงงานอาหารสัตว์ บริษัทชันแวลเลย์ (ไทยแลนด์) จำกัด

ธารทิพย์ : ท่านเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำระบบคุณภาพและการขอรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการอย่างไร

สมบุญรัตน์ : บริษัทชันแวลเลย์(ไทยแลนด์) จำกัด มีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นผู้นำของโลกในการเลี้ยงดูมนุษยชาติ” การได้รับการรับรองฯ ในครั้งนี้ เป็นการช่วยในเรื่องการส่งออกผลิตภัณฑ์ไก่ไปยังประเทศญี่ปุ่น เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า เป็นการยกระดับมาตรฐานห้องปฏิบัติการมาอยู่ในอีกระดับหนึ่ง ทำให้องค์กรได้เปรียบที่มีห้องปฏิบัติการที่มีคุณภาพ เพราะกรมวิทยาศาสตร์บริการเป็นหน่วยงานที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของลูกค้า

ธารทิพย์ : บริษัทฯ ของท่านได้รับประโยชน์อย่างไรบ้างหลังจากที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ

สมบุญรัตน์ : ธุรกิจของบริษัทขาย food safe quality product คำว่า quality บริษัทจึงได้มาจากการรับรองครั้งนี้ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า และช่วยทำให้บริษัททำธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญในอนาคตต่อไป

ถาวรทิพย์ : ผลพลอยได้อื่นๆ ที่บริษัทได้รับมีอะไรบ้าง
สมบูรณ์ : เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่จะทำให้บุคลากรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิสัยทัศน์ของบริษัท คือ เป็นผู้นำในตลาดสูงสุดในเอเชีย เราต้องหามาตรฐานเพื่อมุ่งไปสู่จุดนั้น ลำดับแรกการทำงานภายในห้องปฏิบัติการของเรา ยกกระดับให้ได้มาตรฐาน และการทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็น high performance ที่ซื้อไม่ได้

ถาวรทิพย์ : ท่านมีคำแนะนำสำหรับบริษัทหรือหน่วยงานที่กำลังเริ่มทำระบบคุณภาพอย่างไรบ้าง
สมบูรณ์ : การได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานเป็นสิ่งที่ดี ถ้ามองในภาพรวมของประเทศ ถ้ามีบริษัทที่ได้รับการรับรองจำนวนมาก จะเป็นการยกระดับบริษัท สร้างความเชื่อมั่นในระดับประเทศได้ แต่การที่บริษัทจะทำระบบคุณภาพได้ ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

ประการที่ 1 การจัดการของผู้บริหาร (leadership management) ที่จะเห็นความสำคัญว่าระบบคุณภาพมีผลดีอย่างไรต่อองค์กร จะช่วยองค์กรอย่างไรบ้าง ต้องให้งบประมาณ เวลา และบุคลากรมาทำเรื่องนี้

ประการที่ 2 การมีส่วนร่วมของบุคลากร ทำงานเป็นทีม ต้องรู้ว่าทำเพื่ออะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร ทำด้วยใจ เพราะการทำระบบคุณภาพต้องใช้ทั้งร่างกายและแรงใจผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อบุคลากรแม้ว่าจะเป็นกลุ่มเล็ก องค์กรต้องเปิดกว้างที่จะเรียนรู้ รับที่จะนำไปปฏิบัติและปรับปรุง

ถาวรทิพย์ : ท่านคาดหวังหรือต้องการความช่วยเหลืออะไรจากภาครัฐ
สมบูรณ์ : ประสบการณ์ที่ผ่านมาได้รับความช่วยเหลือที่ดีจากภาครัฐ แต่อยากเน้นเรื่อง speed ของภาครัฐ การตอบสนองความต้องการของลูกค้าควรรวดเร็ว อยากให้ภาครัฐเป็นผู้นำและผลักดันภาคเอกชนในการยกมาตรฐานห้องปฏิบัติการให้มากกว่านี้

บริษัทปัญญาพล เปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด ดำเนินการผลิตกระดาษ ซึ่งแผนกควบคุมคุณภาพภายใต้ฝ่ายวิจัยพัฒนาของบริษัทฯ รับผิดชอบการทดสอบกระดาษ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่ากระดาษที่ผลิตออกมามีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการออกไปรับรองคุณภาพกระดาษสำหรับลูกค้า เพื่อให้ผลการทดสอบถูกต้องมีความน่าเชื่อถือ ห้องปฏิบัติการฯ ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 : 2005 สำหรับตัวอย่างกระดาษคราฟท์ (กระดาษฝิวกล่อ่ง) ในรายการความต้านทานแรงดันทะลุ น้ำหนักมาตรฐาน ความหนา ความชื้น การดูดซึมน้ำแบบหยดน้ำ จึงใคร่ขอสัมภาษณ์ คุณพจน์ นัยนภาเลิศ ผู้จัดการโรงงานบริษัทปัญญาพล เปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด

ถาวรทิพย์ : ท่านเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำระบบคุณภาพและการขอรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการอย่างไร

พจน์ : ในปัจจุบัน ภาวการณ์แข่งขันการผลิตสินค้าเป็นระบบโลกาภิวัตน์ มีการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ การผลิตสินค้าให้มีคุณภาพอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องมีหน่วยงานที่เชื่อถือได้รับรองคุณภาพการผลิตสินค้าด้วย การที่บริษัทฯ ได้รับการรับรองฯ ในครั้งนี้เป็นการช่วยยืนยันคุณภาพสินค้า ทำให้การส่งออกไปยังต่างประเทศมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

ถาวรทิพย์ : บริษัทฯ ของท่านได้รับประโยชน์อย่างไรบ้างหลังจากที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ
พจน์ : บริษัทฯ ได้แนวทางในการทำงานเป็นทีม ตั้งแต่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย นำระบบคุณภาพไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการรับรองในครั้งนี้

- ธารทิพย์ :** ผลพลอยได้อื่นๆ ที่บริษัทได้รับมีอะไรบ้าง
- พจน์ :** ผลพลอยได้ภายในองค์กร คือ มีระบบ ระเบียบ ขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับในระดับมาตรฐานสากล พนักงานมีแนวทางในการปฏิบัติ ผลพลอยได้ภายนอกองค์กร คือมีหนังสือรับรองระบบคุณภาพ ยืนยันว่าสินค้ามีคุณภาพ ทำให้หน่วยงานอื่นๆ ในองค์กรที่ไม่ใช่ห้องปฏิบัติการพัฒนาตัวเองให้มีคุณภาพ
- ธารทิพย์ :** ท่านมีคำแนะนำอะไรสำหรับบริษัทหรือหน่วยงานที่กำลังเริ่มทำระบบคุณภาพ
- พจน์ :** ควรเริ่มจากผู้บริหารที่มีความตั้งใจจริง นึกถึงวัตถุประสงค์ของการทำระบบคุณภาพประชาสัมพันธ์จิตใจทีมงาน โดยเฉพาะพนักงานห้องปฏิบัติการให้มีความตั้งใจ ตั้งมั่นที่จะดำเนินการ เพราะต้องใช้เวลาดำเนินการ เป็นเดือนหรือเป็นปี ถ้าเปรียบเทียบการมาตรฐานอื่นแล้วการรับรองนี้เป็นหน่วยเล็กและเชิงลึก จะดำเนินไปได้ยาก ใช้เวลา อาจทำให้ท้อถอยหมดกำลังใจ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ สนใจให้การสนับสนุน และบอกวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- ธารทิพย์ :** ท่านคาดหวังหรือต้องการความช่วยเหลืออะไรจากภาครัฐ
- พจน์ :** ปัจจุบันห้องปฏิบัติการต่างๆ มีการยกระดับสูงขึ้นตามลำดับ อยากให้มีการพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ โดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุน รัฐบาลให้ความสนใจเข้ามาลงทุน และอยากให้มีการฝึกอบรมในเรื่องระบบมาตรฐานอื่นๆ รวมทั้งการขยายสาขาการรับรองคุณภาพ parameter การรับรองให้หลากหลายมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน จะทำให้บริษัทที่ผลิตผลิตภัณฑ์หลากหลายสามารถนำไปรับรองไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น